

WROCLAWSKA UKRAINISTYKA

**WROCLAWSKA UKRAINISTYKA
LINGUA. LITTERAE. SERMO II**

Redakcja naukowa:
Przemysław Józwickiewicz
Julia Rysicz-Szafranec
Anna Ursulenko

**IKR[i]BL
Siedlce 2024**

Recenzenci naukowci:

dr hab. Oleh Belej, prof. UWr (Uniwersytet Wrocławski)
dr Anna Budziak (Uniwersytet Jagielloński)
dr hab. Lubov Frolak, prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
dr hab. Anna Horniatko-Szumilowicz, prof. UAM (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)
dr Olena Kowalewska (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)
dr hab. Marek Olejnik (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
dr Oksana Przybysz (Uniwersytet Warszawski)
dr hab. Oksana Puchonska (Uniwersytet Narodowy „Akademia Ostrogska”)
dr Mariya Redkva (Uniwersytet Jagielloński)
dr hab. Switłana Romaniuk, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)
dr Agata Skurzewska (Uniwersytet Jagielloński)
dr hab. Mateusz Świątlicki (Uniwersytet Wrocławski)

Projekt okładki:

Artur Ziótek

Copyright by IKRiBL

Copyright by Uniwersytet Wrocławski

ISBN 978-83-68206-12-8

Wydawca:

Wydawnictwo Naukowe
Instytutu Kultury Regionalnej i Badań Literackich
im. Franciszka Karpińskiego. Stowarzyszenie
ul. M. Asłanowicza 2, lok. 2
08-110 Siedlce

Publikacja sfinansowana przez Uniwersytet Wrocławski

Spis treści

Wstęp.....	11
------------	----

Językoznawstwo

ОКСАНА БАРАНІВСЬКА	
Нормативність у навчанні української мови як іноземної.....	17
OKSANA BARANIVSKA	
Normativity in teaching Ukrainian as a foreign language	17
СОФІЯ БУЛИК-ВЕРХОЛА	
Явище синонімії в українській музичній термінології.....	33
SOFIA BULYK-VERKHOLA	
The phenomenon of synonymy in Ukrainian musical terminology.....	33
МАР'ЯНА БУРАК	
Contrasting Emergency Remote Teaching at Pandemic and Wartime: A Case Study of a Ukrainian Language School.....	49
MARIANA BURAK	
Contrasting Emergency Remote Teaching at Pandemic and Wartime: A Case Study of a Ukrainian Language School.....	49
ОЛЬГА ДЬОЛОГ	
Особливості викладання української мови як іноземної носіям інших слов'янських мов: Щодо досвіду роботи з чеськими слухачами.....	67
OLHA DOLON	
Specifics of teaching Ukrainian as a foreign language to native speakers of other Slavic languages: Experiences working with Czech students	67
ОЛЬГА ФЕДЬКО	
Маніфестація мовної ідентичності у повісті Юлії Баткіліної <i>Перехід</i>	81
OLHA FEDKO	
Manifestation of linguistic identity in Yulia Batkilina's story <i>Transition</i>	81

ТЕТЯНА ФУДЕРЕР Вітальність української мови в умовах російсько-української війни.....	97
TETYANA FUDERER Ukrainian language vitality in the conditions of the Russian-Ukrainian war.....	97
ІРИНА КОЧАН Українська термінографія XX – XXI століття у статичній та динамічній.....	115
IRYNA KOCHAN Ukrainian terminology of the 20th - 21st centuries in statics and dynamics.....	115
ЗОРЯНА КУНЬЧ Детермінування як джерело семантичних модифікацій.....	133
ZORIANA KUNCH Determining as a Source of Semantic Modifications.....	133
ОКСАНА ЛИТВИН Директивна динаміка української технічної термінології періоду 30–80 років XX століття.....	149
OKSANA LYTUVYN Directional dynamics of Ukrainian technical terminology in the period 30–80 years of the 20th century.....	149
ІРИНА МЕНТИНСЬКА Вплив процесів метафоризування і фразеологізування на творення комп'ютерних термінологічних сполук.....	165
IRYNA MENTYNSKA The influence of the processes of metaphORIZATION and phraseologisation on the creation of computer terminological phrases.....	165
ОКСАНА МИКИТЮК Лінгвоперсоналогія як призма вивчення мовної особистості Дмитра Донцова.....	181
OKSANA MYKYTYUK Linguistic personology as a prism for studying the linguistic personality of Dmytro Dontsov.....	181

ІРИНА ПРОЦИК

“«Робінзонадою» виловлював м’яч з усіх можливих кутів воріт”:
українські футбольні жаргонізми першої половини ХХ століття..... 197

IRYNA PROTSYK

“Caught the ball from all possible angles of the goal with
«Robinsonada»”: Ukrainian football jargons of the first
half of the 20th century 197

ОЛЕНА СИНЧАК

The basic vocabulary for Ukrainian as a foreign language: Comparing
the data from “Yabluko” textbook and Oral Subcorpus of GRAC 213

OLENA SYNCHAK

The basic vocabulary for Ukrainian as a foreign language: Comparing
the data from “Yabluko” textbook and Oral Subcorpus of GRAC 213

ОЛЬГА ГРИЦЕНКО

Вивчення фразеологічних одиниць під час курсу „Професійне
мовлення: лікар-пацієнт” 233

OLHA HRYTSENKO

Learning idioms in the course „Professional Speech: Doctor-Patient” 233

ЛІЛІЯ ХАРЧУК

Кодифікація лексико-семантичних норм у словниках
української мови..... 251

LILIA KHARCHUK

Lexical and Semantic Norm Codification in Ukrainian Language
Dictionaries 251

ТЕТЯНА ХОМИЧ

Неофемінитиви як одна з визначальних тенденцій у розвитку
іменникового словотворення публіцистичного стилю сучасної
української мови..... 271

TETIANA KHOMYCH

Neofeminitives as one of the defining trends in the development
of noun word formation in the journalistic style of the modern
Ukrainian language..... 271

АНЖЕЛІКА ПОПОВИЧ

Використання автентично-мовних компонентів у процесі
навчання української мови в закладах вищої освіти 289

ANGELIKA POPOVYCH

Using of authentic language components in the process
of teaching Ukrainian language in higher education institutions 289

ОКСАНА САМУСЕНКО

Розвиток професійних і соціальних навичок на заняттях з української мови як іноземної (на матеріалі київських стінописів)..... 301

OKSANA SAMUSENKO

Development of professional and social skills in Ukrainian as a foreign language classes (based on Kyiv murals) 301

ОЛЕСЯ СКОЛОЗДРА-ШЕПІТКО

Вигуки в драматичних творах Івана Франка крізь призму морфології та стилістики 317

OLESYA SKOLOZDRA-SHEPITKO

Interjections in Ivan Franko's dramatic works through the prism of morphology and stylistics 317

ОЛЬГА ТУРКО

Лінгвоментальна парадигма структури речень української мови 333

OLHA TURKO

Lingvo-mental Paradigm of Sentence Structure In The Ukrainian language 333

АНАТОЛІЙ ЗАГНІТКО

Лінгвоекспертиза погрози: семантика, прагматика та функції 349

ANATOLII ZAHNITKO

Linguistic examination of threats: semantics, pragmatics and functions 349

**Literaturoznawstwo
i kulturoznawstwo**

ВАСИЛЬ БУДНИЙ

Як у книзі пророцтв... (Межі і можливості нарації в майбутньому часі)..... 377

VASYL BUDNYJ

As in the book of prophecies...: limits and possibilities of narration in the future tense 377

НАТАЛІЯ ДАШКО

Поетика збірки Бориса Гуменюка *100 новел про війну*..... 395

NATALIIA DASHKO

The poetics of Boris Humenyuk's collection of *100 short stories about war*..... 395

НАТАЛІЯ КОБИЛКО	
Жанрово-стильові особливості романів-трилерів Поліни Кулакової	413
NATALIIA KOBYLKO	
Genre and stylistic features of Polina Kulakova's thriller novels	413
МАРІЯ КУЛЕШІР	
Репрезентації російсько-української війни в сучасній українській літературі для дітей та юнацтва	427
MARIIA KULESHIR	
Representations of the Russo-Ukrainian war in contemporary Ukrainian literature for children and youth	427
ОКСАНА ЛЕВИЦЬКА	
Белетризована біографія маляра Антіна Лосенка в оповіданні Юрія Косача <i>Запрошення на Цитеру</i> : інтермедіальне прочитання....	447
OKSANA LEVYTSKA	
A Fictionalised Biography of the Painter Antin Losenko in <i>An Invitation to Cythera</i> by Yurii Kosach: An Intermedial Interpretation	447
ТЕТЯНА ЛЯХ	
Трансгресія в українській новелі кінця ХХ – початку ХХІ століть.....	463
TETIANA LIACH	
Transgression in the Ukrainian short story of the late 20 th and early 21 st centuries	463
ОКСАНА СИДОРЕНКО	
Травма війни і лікування мовою в романі Володимира Рафеєнка <i>Мондегрін (пісні про смерть та любов)</i>	485
OKSANA SYDORENKO	
War trauma and language treatment in Volodymyr Rafeenko's novel <i>Mondegreen (Songs of Death and Love)</i>	485
СВИТЛАНА ЖУРБА	
Наративна стратегія сучасної української військової прози	501
SVITLANA ZHURBA	
Narrative strategy of modern Ukrainian military prose.....	501
MARCIN MAKSYMILIAN BOROWSKI	
Wojna z miłości, czyli Dostojewski i współcześni kremlojscy propagandyści.....	521
MARCIN MAKSYMILIAN BOROWSKI	
War because of love, or Dostoyevsky and contemporary Kremlin propagandists	521
Noty o autorach	545

Використання автентично-мовних компонентів у процесі навчання української мови в закладах вищої освіти

АНЖЕЛІКА ПОПОВИЧ

Uniwersytet Narodowy imienia Iwana Ohijenki w Kamiencu Podolskim,
Ukraina

(Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University, Ukraine)

Using of authentic language components in the process of
teaching Ukrainian language in higher education institutions

Abstract

The new paradigm of education requires the application of modern principles of teaching Ukrainian language in high school. The article focuses on the use of the authenticity principle through its implementation in areas such as «authentic text» and «authentic communication». In the process of characterizing authentic texts, it is important to analyze unclear words and specific structural elements. The stages of the comparative stylistic analysis of the main text and the canonic (final) text are proposed. Authentic communication is defined as the reproduction in Ukrainian language classes of real speech situations relevant for the students' future communication (in pedagogical activities and in various life situations). It is implemented through the using of situational exercises and tasks and role-playing games in classes.

Keywords: the principle of authenticity, Ukrainian language, Ukrainian language teaching methodology, authentic text, authentic communication.

Wykorzystanie autentycznych językowych komponentów
w procesie nauczania języka ukraińskiego na studiach wyższych

Streszczenie

Nowy paradygmat kształcenia wymaga zastosowania nowoczesnych zasad nauczania języka ukraińskiego na studiach wyższych (szkolnictwie wyższym). Artykuł dotyczy wykorzystania zasady autentyczności poprzez jej realizację w takich zagadnieniach jak „autentyczny tekst” i „autentyczna komunikacja”. W procesie charakteryzowania autentycznych tekstów istotnym jest analizowanie nieznanomych (nowych) słów i konkretnych strukturalnych elementów. Proponuje się

stopniową porównawczo-stylistyczną analizę tekstu głównego i kanonicznego (ostatecznego). Autentyczna komunikacja jest definiowana jako odtwarzanie rzeczywistych sytuacji mówienia na zajęciach języka ukraińskiego, istotnych dla przyszłej komunikacji studentów (w działalności pedagogicznej i różnych sytuacji życiowych). Realizuje się to poprzez wykorzystanie ćwiczeń, zadań oraz gier, opartych na fabule utworów.

Słowa kluczowe: zasada autentyczności, język ukraiński, metodyka nauczania języka ukraińskiego, tekst autentyczny, komunikacja autentyczna.

Вступ

В умовах розвитку нової освітньої парадигми переосмислюється зміст традиційних дидактичних принципів. Під впливом соціального прогресу і наукових досягнень, через появу нових закономірностей навчання та накопичення досвіду роботи викладачів закладів вищої освіти принципи видозмінюються й удосконалюються.

Дидактична категорія „принципи навчання” не є сталою, вона повсякчас змінюється й оновлюється – трансформуються погляди на теоретичні основи навчання, а також з’являються нові принципи, що відповідають сучасним потребам освітнього процесу закладів вищої освіти.

Сьогодні в українській лінгводидактиці актуальності набуває принцип автентичності. Його активно використовують у методиці вивчення іноземних мов для формування іншомовної комунікативної компетентності (Надія Грицик, Юлія Дегтярьова, Наталя Дмитренко, Неля Михайлова, Тамара Полонська, Олег Тарнопольський та ін.) й зреалізують у трьох аспектах: вибір автентичних матеріалів, використання автентичної методики, створення автентичного спілкування в автентичному середовищі (автентичні моделі професійної комунікації). О. Тарнопольський переконаний у важливості автентичності навчальних матеріалів, тому зараховує принцип автентичності до загальних принципів навчання іноземної мови (Тарнопольський, 2009, с. 27–31). У науковій літературі фіксуємо терміни „автентичність навчального процесу”, „ситуативна автентичність”, „особистісна автентичність”, „соціальна автентичність”, „навчальна

автентичність”, „методична автентичність” та ін. Дотепер в українській лінгводидактиці немає спеціального дослідження про застосування принципу автентичності.

Мета статті – проаналізувати площини реалізування принципу автентичності на заняттях української мови в закладах вищої освіти, зокрема щодо використання автентичних текстів і автентичного спілкування. У процесі написання розвідки застосували такі методи, як аналіз і синтез наукових джерел (для визначення теоретичних засад дослідження та виявлення ступеня розробленості проблеми), узагальнення досвіду навчання української мови в закладі вищої освіти, педагогічні спостереження за освітнім процесом, обґрунтування методики застосування принципу автентичності та ін.

Принцип автентичності на заняттях української мови в закладах вищої освіти зреалізовується у двох площинах – „автентичний текст” і „автентичне спілкування”.

Автентичний текст

У лексикографічних джерелах автентичний текст (грец. *authentikos* – справжній і лат. *textum* – тканина, зв'язок, будова) тлумачать як „оригінальний, достовірний текст певного письменника, що визначається при зіставленні першоджерел, видань, засвідчених волею автора, його попередніх публікацій та автографів” (Ковалів, 2007, с. 19), як „точний текст художніх творів певних авторів” (Гром'як, с. 12). Почасти автентичність тексту набуває важливого значення, а надто за умови виникнення сумнівів про достеменність певного твору (Ковалів, там само). Жанна Горіна під автентичними текстами розуміє

тексти, створювані носіями української мови, які є часткою їхньої культури, а відтак, містять не лише лінгвістичну, а й екстралінгвістичну інформацію практично з усіх сфер життя суспільства, демонструючи функціонування мови як засобу комунікації в природному оточенні (Горіна, 2005, с. 212).

Автентичний текст – це не лише текст художнього стилю, а й публіцистичного (зокрема, тексти засобів масової інформації) та розмовного (наприклад, діалектне мовлення) стилів.

На заняттях української мови важливо звертати особливу увагу на зв'язні тексти творів, передбачені для вивчення на уроках української літератури в закладах загальної середньої освіти. Актуалітетами є автентичні тексти (зокрема тексти художнього стилю), у яких „зреалізована мовна діяльність носія ідіолекту та моделювання мовного довкілля, яке впливало (могло впливати) на досліджуване індивідуальне мовлення та формування рис тексту” (Гриценко, 2007, с. 16).

Зважаючи на різноаспектність роботи з художнім текстом на заняттях української мови, викладачеві необхідно виважено здійснювати вибір основного джерела тексту. Він має ознайомитися з творчою і цензурною історією тексту, визначити його якість. Не завжди останнє прижиттєве видання художніх творів письменника найбільш якісне, позаяк

зовсім не брали до уваги те, що зміни, поправки, внесені письменником у цей останній текст, часто були вимушеними, нав'язаними цензурою або видавничими редакторами, знову ж таки, з міркувань цензурного характеру або ідеологічних, були виявом насильства над творчою волею автора (Гончарук, 2007, с. 61–62).

Подеколи воно містить самочинність цензури, ідеологічне коригування творів, помилки, технічні недогляди, редакторські зміни, помилки працівників, які набирають текст тощо. Тому цілком слушно Павло Гриценко порушує питання про вивчення поняття „якість тексту”, яке вважає базовим в ідіолоктології, адже важливо досліджувати вихідні варіанти текстів – рукописи й авторизовані першодруки, аналізувати „рух авторового тексту” [Гриценко, 2007, с. 16–44]. Відтак ми позбудемося викривленого уявлення й дезорієнтації певних текстів. Дослідники говорять про канонічний текст, що

постає внаслідок очищення основного тексту від будь-яких похибок, нашарувань неавторського характеру, які могли трапитися у процесі переписування або друкування. Інакше кажучи, канонічний – це критично перевірений основний текст твору, який має стати еталонним для всіх видань (Гончарук, 2007, с. 75).

Доцільною вважаємо практику відбору текстів для лінгвостилістичного аналізу (рукописів й авторизованих першодруків), зокрема з-поміж наявних варіантів, що сприяє відстеженню студентами зв'язку текстів з історією, структурною динамікою тексту. Упродовж навчання української мови треба відмовитися від вивчення ідіолекту письменника в статистиці, адже не потрібно обмежуватися „реєстрацією і коментарем рис мови творів, які є лише одним з результатів текстового втілення ідіолекту” (Гриценко, 2014, с. 20).

Порівняльно-стилістичний аналіз основного й канонічного (остаточного) текстів

У процесі виконання стилістичного аналізу автентичного тексту студенти зможуть краще зрозуміти окремі слова і структурні елементи, відкрити мовні глибини, гармонію й безмежжя можливостей української мови (Гриценко, 2014, с. 25). Під час порівняльно-стилістичного аналізу основного й канонічного (остаточного) текстів, студенти звертають увагу на мовні засоби розширення сфери художнього мислення письменника, мовні особливості вдосконалення художньо-образних структур, точність уживання слова, смислове наповнення словесних образів, смислові відтінки, мовно-емоційне навантаження тощо.

Етапність цієї роботи така:

- 1) ознайомитися з уривком, поданим у першодруці й основному тексті, та осмислити зміст;
- 2) виокремити словесні образи, проаналізувати мовні засоби, за допомогою яких вони репрезентуються;
- 3) потлумачити мовні засоби створення підтексту, конотацій і асоціацій;

- 4) звернути увагу на точність і доречність слів; охарактеризувати стилістичні особливості поданих уривків на фонетично-стилістичному, лексично-стилістичному, фразеологічно-стилістичному, словотвірно-стилістичному, морфологічно-стилістичному й синтаксично-стилістичному рівнях;
- 5) визначити особливості образних засобів;
- 6) висновкувати про естетично-художню вартість поданих уривків.

За переконаннями Світлани Богдан, порівняльно-стилістичний аналіз тексту „дозволяє зіставити первинний (чернетковий) текст із його остаточним варіантом для з'ясування особливостей авторської роботи над концепцією твору” (Богдан, 2011, с. 18).

В українську літературу повернули твори авторів, репресованих у 20–30-их та 70-их рр. ХХ століття, і тексти, ненадруковані через заборону (Гриценко, 2011, с. 240). Триває процес перевидання класичних творів українських письменників без редакторських правок та рукописів і прижиттєвих першодруків майстрів пера. Доцільно, наприклад, на заняттях використовувати повне зібрання творів Тараса Шевченка, у якому

Історія тексту встановлена за всіма наявними і приступними рукописними та друкованими джерелами і служить ґрунтом для визначення дефінітивного тексту (остаточної, чи останньої, редакції) та побудови повного (наскільки дозволяють наявні джерела) генеалогічного зведення інших редакцій та варіантів кожного твору і всієї творчості поета в цілому (Від редколегії, 2003, с. 70).

Сьогодні побачили світ факсимільні видання й перевидання першодруків творів Панаса Мирного.

Доречним є виконання вправ із автентично-мовними компонентами, наприклад:

- Пояснити особливості уточнення словесних образів у оповіданні Панаса Мирного „П'яниця”. Чи посприяли зміни художньому вдосконаленню тексту?

Бліде, як з крейди → як з крейди вистругане; мати колись невеличку спокійну хатину → мати свою невеличку хатину, тиху-спокійну;

ціле море думок, картин → ціле море думок та гадок, безкрая черідка картин; таких же молодих, як і він, паничків → молодих та безжурних паничів; у виводі і голосі пера → у скрипучих заводах пера; забриніла якось сумно → забриніла сумно-сумно; заглядаючи у його душу → заглядаючи у його сирітську душу; молоко коло губів → молоко материне коло губів; почала рачкувати → немоцна стара почала рачкувати; то зачервоніється, то сльози заблищать на гарних віях → то зашаріється, то сльози заблищать на довгих віях.

- Простежити „рух” тексту повісті Панаса Мирного „Товариші”. Проаналізувати художньо-виражальні мовні засоби, порівняти створені словесні образи та наявність підтексту. Висновкувати про мовно-естетичну вартість першодруку й автографа нової редакції.

Першодрук	Автограф нової редакції
...якби були усі рівні. Отже, поки цього ще немає то я нічого і не кажу про се!	...коли б усі були рівні, – почав Жук. – Отже, коли цього ще немає, то я його й не чіпаю.
Завжди будуть розумні люде і середні люде... Розумні завжди будуть правити середніми.	Завжди будуть поміж людьми викидатись і розумніші від других і удатніші. Вони-то і будуть правити громадою.
...не знайти тобі теплового привіту... Бач, який холод навкруги!	...не знайти тобі теплового привіту своїм самотнім думкам. Бач, яким холодом навкруги дише!
...книжка, котру часто читав Петрові Жук і котру у його взяв надзиратель.	...книжка, котру не раз читав Петрові Жук і котру витрусив у його надзиратель.
...Жука вже немає – і не буде.	...Жука вже нема і не буде. Таки здобувся свого... А й огнем же грав! – вимовив він, зітхнувши.

- Порівняти зі стилістичного погляду першодрук і основний текст роману Григора Тютюнника „Вир”. Чи можна вважати позитивною таку історію тексту? Довести свою думку за допомогою мовних засобів, використаних у текстах.

– Першодрук:

Село Троянівка гніздиться в долині. На північ від нього – Беєва

гора, вкрита лісом, яри та байраки, на південь – заткана маревом рівнина, по якій в'ється полтавський шлях. Обіч нього на далеких обр'ях маячать хутори, пливуть і пливуть степами, як зелені острови по синьому морю.

– Основний текст:

Село Троянівка гніздиться в долині. На північ від нього Беева гора, покрита лісом, на південь – заткана маревом рівнина, по якій в'ється полтавський шлях. Обабіч шляху то тут, то там мріють у степу хутори, маячать на далеких обр'ях, як зелені острови по синьому морі.

Автентичне спілкування

Мета автентичного спілкування – створення реальної автентичної комунікації на заняттях української мови в закладах вищої освіти або за їх межами. Зокрема, це відтворення реальних мовленнєвих ситуацій, які будуть актуальними для майбутнього спілкування студентів у педагогічній діяльності (автентичні професійно-педагогічні моделі комунікації) та в різних життєвих ситуаціях (автентичні побутові моделі комунікації) (рис. 1).

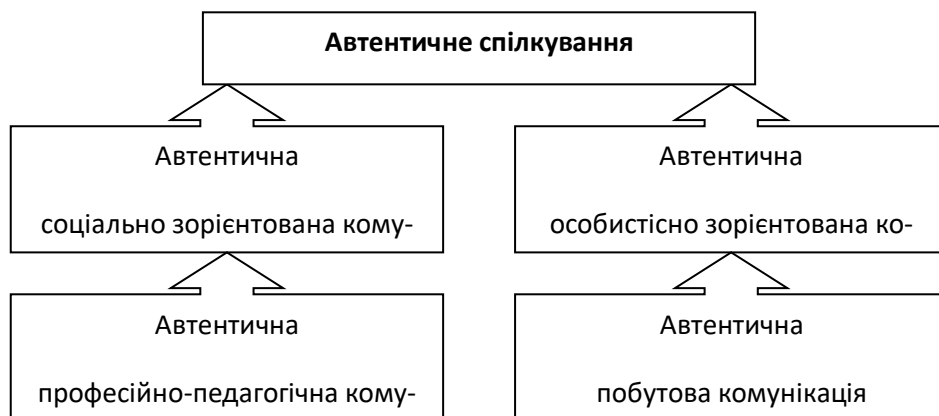

Рис. 1. Модель автентичного спілкування

Автентичне спілкування зреалізовується за допомогою використання ситуативних вправ і завдань, а також рольових ігор.

Професійно-педагогічна комунікація повинна передбачати ситуації спілкування в площинах „учитель – учень”, „учитель – група учнів”, „учитель – колектив учнів”, „учитель – учитель”, „учитель – група вчителів”, „учитель – колектив учителів”, „учитель – представник адміністрації закладу загальної середньої освіти”, „учитель – соціальний педагог (психолог)”, „учитель – батьки учня” тощо. Питання й завдання для обговорення мають бути актуальними для студентів:

- Відтворити дискусію про сучасну реформу закладів загальної середньої освіти, у якій беруть участь учителі різних шкільних предметів.
- Відтворити діалог учителя української мови та шкільного психолога про проблеми з концентрацією уваги учнів певного класу.
- Укласти план-конспект уроку з вивчення теми „Стилістична роль звуковідтворення в художніх текстах” і провести фрагмент уроку в аудиторії закладу вищої освіти.
- Відтворити розмову з батьками учня, який систематично не готується до уроків.
- Запропонувати варіанти розмови з адміністрацією закладу загальної середньої освіти про Ваше працевлаштування / про обговорення проведеного Вами показового уроку / про організацію тижня „Української мови”.

Цікавою є організація й проведення спільних із учителями й учнями круглих столів, конференцій, диспутів, дискусій тощо. Майбутні вчителі-словесники не лише навчаються добирати необхідні мовні засоби, що відповідають стилістичним нормам, але й помічають мовленнєві помилки однокласників, які в подальшому аналізують.

Побутова комунікація передбачає розв’язання різноманітних повсякденних питань і проблем. Тут комунікантами можуть бути мати, батько, дитина, чоловік, дружина, брат, сестра, сусід, друг, незнайома людина та ін. Студентам пропонуємо відтворити діалоги різних життєвих ситуацій:

Ваша дитина не хоче вранці вставати в дитячий садок; Ви хочете запропонувати подрузі піти на театральну виставу; Вам потрібно переконати чоловіка придбати певну річ; Ви розмовляєте з матір'ю про можливість продажу батьківського будинку в селі; Ви співчуваєте товаришеві через втрату ним місця роботи; Ви домовляєтеся з сестрою про організацію спільного сімейного свята; Ви просите сусіда подивитися за Вашим помешканням у Вашу відсутність тощо.

Висновок

На заняттях української мови в закладах вищої освіти доцільно застосовувати принцип автентичності, що зреалізовується в таких площинах, як «автентичний текст» і «автентичне спілкування». У процесі аналізу автентичних текстів студенти пояснюють незрозумілі слова й окремі структурні елементи, відкривають глибини й можливості української мови. Виконання порівняльно-стилістичного аналізу основного тексту й канонічного (остаточного) уможливило тлумачення мовних засобів, що використовують для розширення сфери художнього мислення письменника, точності вживання слова, смислового наповнення словесних образів, смислових відтінків, мовно-емоційного навантаження тощо.

Автентичне спілкування – відтворення на заняттях української мови реальних мовленнєвих ситуацій, актуальних для майбутнього спілкування здобувачів вищої освіти – у педагогічній діяльності (спілкування з колегами-вчителями, з учнями різних вікових категорій, з адміністрацією) та в різних життєвих ситуаціях. Під час автентичного спілкування найбільш придатними для використання виявилися ситуативні вправи й завдання та рольові ігри.

Бібліографія

Богдан, С. К. (2011). *Методи й методика лінгвостилістичних досліджень*. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки [Bohdan, S. K. (2011). *Metody y metodyka linhvostylistychnykh doslidzhen*. Lutsk: Volynskiy natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky].

Гончарук, М. (2007). Проблема основного тексту прозових творів Панаса Мирного 1970-х років. В: *Спадщина: Літературне джерелознавство. Текстологія*, т. 3 (с. 57–94). Київ [Honcharuk, M. (2007). Problema osnovnoho tekstu

prozovykh tvoriv Panasa Myrnoho 1970-kh rokiv. V: *Spadshchyna: Literaturne dzhereloznavstvo. Tekstolohiia*, t. 3 (s. 57–94). Kyiv].

Горіна, Ж. Д. (2005). Проблема автентичності тексту в аспекті культурологічно зорієнтованої лінгводидактики. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*, 39, с. 211–215 [Horina, Zh. D. (2005) Problema avtentychnosti tekstu v aspekti kulturolohichno zoriientovanoi lnhvodydaktyky. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedagogichni nauky*, 39, s. 211–215].

Гриценко, П. (2014). Українська мова: державна і державотворча. *Український інформаційний простір*. 2014, 2, с. 19–27 [Hrytsenko, P. (2014). Ukrainian-ska mova: derzhavna i derzhavotvorcha. *Ukrainskyi informatsiinyi prostir*, 2014, 2, s. 19–27].

Гриценко, П. (2007). Ідіолект і текст. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка*: збірник наукових праць, присвячений 70-річчю від дня народження проф. С. Я. Єрмоленко, с. 16–44 [Hrytsenko, P. (2007). Idiolekt i tekst. *Linhvostylistyka: obiekt – styl, meta – otsinka*: zbirnyk naukovykh prats, prysviachenyi 70-richchiu vid dnia narodzhennia prof. S. Ya. Yermolenko, s. 16–44].

Гриценко, П. Ю. (2011). „Слово поза словником”: реєстр словника як проблема сучасної тлумачної лексикографії. В: *Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія* (с. 238–250). Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго [Hrytsenko, P. Yu. (2011) „Slovo poza slovnykom”: reiestr slovnyka yak problema suchasnoi tлумachnoi leksykohrafii. V: *Ukrainska leksykohrafiiia v zahalnoslovianskomu konteksti: teoriia, praktyka, ty-polohiia* (s. 238–250). Kyiv: Vydavnychi Dim Dmytra Burahoj].

Гром'як, Р. Т., Ковалів, Ю. І. та ін. (1997) *Літературознавчий словник-довідник*. Київ: ВЦ „Академія” [Hromiak, R. T., Kovaliv, Yu. I. ta in. (1997) *Literaturoznavchyi slovnyk-dovidnyk*. Kyiv: VTs „Akademiia”].

Ковалів, Ю. І. (2007). *Літературознавча енциклопедія*: у 2 т. (т. 1, с. 19). Київ: ВЦ „Академія” [Kovaliv, Yu. I. (2007). *Literaturoznavcha entsyklopediia*: u 2 t. (t. 1, s. 19). Kyiv: VTs „Akademiia”].

Тарнопольський, О. Б. (2009). Принципи побудови професійно орієнтованого підручника з англійської мови для факультетів психології. *Іноземні мови*, 1, с. 27–31 [Tarnopolskyi, O. B. (2009). Pryntsyru pobudovy profesiino oriientovano-ho pidruchnyka z anhliiskoi movy dlia fakultetiv psykhologhii. *Inozemni movy*, 1, s. 27–31].

Від редколегії, (2003). В: *Зібрання творів*: у 6 т. Київ (с. 70). Електронний ресурс: <http://surl.li/tnxag> (доступ: 24.12.2023) [Vid redkolehii, (2003). V: *Zibrania tvoriv*: u 6 t. Kyiv (s. 70). Elektronnyy resurs: <http://surl.li/tnxag> (dostup:24.12.2023)].